

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 35/2021 z 28. januára 2021 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľov doručenú ústavnému súdu 7. decembra 2020, v ktorej sa domáhajú vyslovenia porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu. Sťažovatelia sa domáhajú uloženia príkazu okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznania primeraného finančného zadosťučinenia každému z nich po 6 000 eur a náhrady trov konania.

2. Sťažovatelia ako žalobcovia podali 30. decembra 2013 žalobu o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva. Vec nie je právoplatne skončená.

3. Podľa názoru sťažovateľov bol okresný súd nečinný v období od 15. apríla 2014 do 3. februára 2015, keď okresný súd zabezpečoval navrhované dôkazy, ktoré sa už v septembri 2014 v spise nachádzali. Sťažovatelia sú toho názoru, že termín pojednávania mohol byť nariadený skôr. Za prietáhové označili aj ďalšie obdobia, keď sa okresný súd sústredil výlučne na doručovanie písomností. O procesných návrhoch sťažovateľov týkajúcich sa pokračovania s právnymi nástupcami zomrelých a o zmene žalobného návrhu rozhodol okresný súd až 18. novembra 2020. Okrem iného sťažovateľa uviedli, že síce ide o právne a skutkovo zložitú vec, no aj napriek tomu je dĺžka konania na okresnom súde v trvaní 5 rokov neprijateľná. Svoj prístup označili za aktívny.

4. Okresný súd vo svojom vyjadrení uviedol, že dĺžka konania bola ovplyvnená objektívnym stavom sudcov, najmä opakovanou zmenou zákonnej sudkyne a práceneschopnosťou. V konaní bol nariadený termín pojednávania, ktorý bol z dôvodu pandémie dvakrát zmenený. V závere uviedol, že termín pojednávania bol nariadený na 11. marec 2021.

5. Sťažovatelia na výzvu ústavného súdu z 8. marca 2021 nereagovali.

II.

II.1. K čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru:

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľov (II. ÚS 32/02).

7. Konania o určenie vlastníckeho práva, akým je aj preskúmaná vec, zvyknú mať svoje procesné komplikácie, ak si vyžadujú zložitejšie dokazovanie a ak pribudne rozhodovanie o procesnom nástupníctve. Druhý aspekt, a to správanie sťažovateľov, neumožňuje prijať záver, že na ich strane existovali skutočnosti, ktoré by významne vplývali na dĺžku konania, okrem odročenia pojednávania (12. januára 2021) z dôvodu kolízie pojednávani právneho zástupcu sťažovateľov. Rozhodujúci podiel na prieťahoch sa zjavne týka postupu súdu, na ktorý dopadá celkovo neakceptovateľná dĺžka konania a sporadické časové úseky nečinnosti. Okresný súd nevykonal relevantný úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci samej od 15. apríla 2014 do 3. februára 2015, teda 10 mesiacov. Nesústredená činnosť súdu dopadá tiež na obdobie od 3. februára 2015 do 18. novembra 2020, keď súd iba vykonával doručovanie písomností, vyjadrení strán sporu spolu s výzvami na vyjadrenie. Z chronológie úkonov bolo zrejmé, že súd rozhodoval o pripustení zmeny žaloby neprimeranú dobu aj v období od októbra 2017 až novembra 2020. Ústavný súd považoval celkové obdobie od podania žaloby (30. decembra 2013) dosiaľ (viac ako 7 rokov) za ústavne neakceptovateľnú dobu. Termíny pojednávania zo 14. januára 2021 a 4. februára 2021 boli z dôvodu epidemiologickej situácie zrušené, a teda nie je zrejmé, kedy dôjde k procesnému posunu veci a k jej právoplatnému skončeniu.

8. Okresný súd ospravedlňoval dĺžku konania opakovanou zmenou sudkýň (roky 2017 a 2019), nevyhnutnosťou naštudovania spisu novým sudcom a nepriaznivou epidemiologickou situáciou. Systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a nezjavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prieťahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov nie je pomenovanie príčin prieťahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter. Ako už ústavný súd uviedol, účelom ústavnej sťažnosti je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia ocitli. Ani pandémie COVID-19 nemôže byť univerzálnym dôvodom na nekonanie súdov a nepredstavuje zásadnú prekážku pre fungovanie súdnictva (III. ÚS 421/2020).

II.2. K čl. 46 ods. 1 ústavy:

9. Vo vzťahu k námietke sťažovateľov, že nečinnosťou okresného súdu v napadnutom konaní dochádza k porušeniu ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavný súd uvádza, že v systematike ústavy sú primeraná celková dĺžka, rýchlosť, plynulosť a efektívnosť súdneho konania obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a nie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov nespadá pod ochranu čl. 46 ods. 1 ústavy, pokiaľ namietané porušenie tohto základného práva nedosahuje takú intenzitu, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti daného prípadu by bolo možné uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (napr. IV. ÚS 242/07). Ústavný súd, vychádzajúc z obsahu sťažnosti a svojich zistení, konštatuje, že v danom prípade nedostatky v postupe okresného súdu v napadnutom konaní nedosahujú takú intenzitu, že by bolo možné uvažovať o odmietnutí spravodlivosti, a teda aj o vyslovení porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd preto ústavnej sťažnosti v tejto jej časti nevyhovel z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

III.

10. Ústavný súd, berúc zreteľ na podstatu dotknutých práv sťažovateľov, kvalifikoval nečinnosť okresného súdu ako relevantné prietahy a deklaroval porušenie uplatnených práv. Z vyjadrenia okresného súdu nevyplývajú priaznivé vyhliadky vybavenia vecí, a preto ústavný súd o to viac doplnil ochranu aj o uloženie príkazu okresnému súdu vo veci konať (čl. 127 ods. 2 ústavy).

11. Sťažovatelia sa domáhali aj primeraného finančného zadosťučinenia každému z nich po 6 000 eur. Cieľom tohto inštitútu je dovŕšenie ochrany uplatneného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04). Posudzovaná ústavná sťažnosť zjavne indikuje nespokojnosť sťažovateľov s postupom okresného súdu v dôsledku nevybavenia vecí viac ako päť rokov. S ohľadom na okolnosti prípadu ústavný súd priznal sťažovateľom podľa čl. 127 ods. 3 ústavy finančné zadosťučinenie každému po 700 eur. Prihliadol na fakt, že už deklarácia porušenia základných práv, príkaz konať, ako aj náhrada trov konania implicitne zahrňujú aj satisfakčný prvok a relatívna satisfakcia sleduje len dovŕšenie nápravy.

12. Zistené porušenie základných práv sťažovateľov odôvodňuje, aby im okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde nahradil trovy konania, ktoré im vznikli zastúpením advokátom. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina priemernej mzdy za predchádzajúci polrok (177 eur; § 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Vzhľadom na to, že ide o právne zastúpenie viacerých (10) sťažovateľov, základná sadzba sa znižuje u každého zo sťažovateľov podľa § 13 ods. 2 vyhlášky o 50 % (88,50 eur jeden úkon právnej služby). Tento mechanizmus zníženia odmeny ústavný súd použil, ale len pri prvom úkone právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia) a náhrada za tento úkon predstavuje 885 eur, spolu s režijným paušálom a 20 % DPH vo výške 1 074,74 eur. Vo vzťahu k zvyšným úkonom právnej služby (podanie ústavnej sťažnosti) ústavný súd priznal náhradu trov ako pri jednom sťažovateľovi. Pri týchto úkonoch dominuje aspekt rovnakého obsahu. Náhrada trov tak predstavuje 1 x 177 eur spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky 1 x 10,62 eur, tiež s 20 % DPH priznaná čiastka pri troch úkonoch predstavuje 225,14 eur. Ústavný súd tak priznal sťažovateľom náhradu trov konania v celkovej výške 1 299,88 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. mája 2021

Robert Šorl
predseda senátu